

WGO Water 11 november 2019

'Nu of nooit' voor de verbetering van de waterkwaliteit en bescherming drinkwaterbronnen

Uit het recente KWR rapport 'De kwaliteit van bronnen van drinkwater in Nederland' blijkt dat de kwaliteit van het grondwater en oppervlaktewater dat wordt gebruikt voor het maken van drinkwater onder toenemende druk staat. Concrete maatregelen zijn nodig om de waterkwaliteit te verbeteren. 2020 is daarvoor essentieel, omdat dan de plannen worden gemaakt om de doelen van de Kaderrichtlijn Water te halen. Tevens werkt het ministerie van IenW aan een nieuwe Beleidsnota Drinkwater die voor de zomer naar de Kamer zal worden gestuurd. Vewin pleit voor een **ambitieuze Beleidsnota Drinkwater**, gericht op waterkwaliteit en waterkwantiteit, die ook doorwerking krijgt naar de activiteiten van provincies, gemeenten en waterschappen.

Regie op laatste planperiode Kaderrichtlijn Water (KRW)

2020 wordt een cruciaal jaar voor de waterkwaliteit. Dan worden de plannen gemaakt om de doelen van de Kaderrichtlijn Water (KRW) te halen. De deadline van de KRW is 2027. Lidstaten zijn verplicht om iedere zes jaar stroomgebiedbeheerplannen vast te stellen, waarin resterende opgaven met bijbehorende maatregelen worden geschetst. De Nederlandse stroomgebiedbeheerplannen worden onderdeel van het Nationaal Water Programma. De doelen van de KRW zijn nog niet binnen bereik. In 2020 worden de plannen voor de laatste periode van zes jaar gemaakt (2022-2027). In zekere zin is het dus 'nu of nooit': via deze plannen heeft Nederland de laatste kans om de doelen van de Kaderrichtlijn Water in 2027 echt te halen of in ieder geval flink dichterbij te brengen.

Vewin bepleit om in het begin van het planproces een gezamenlijk beeld te krijgen van de ambities. De ambities in het Nationaal Water Plan, de stroomgebiedbeheerplannen en de waterplannen van provincies, gemeenten en waterschappen moeten met elkaar sporen. Het is essentieel dat overheden er gezamenlijk voor zorgen dat de optelsom van de maatregelen klopt met wat we gezamenlijk willen bereiken. Om dit voor elkaar te krijgen, zal de Minister van IenW regie moeten voeren op dit proces. Dit is belangrijk zodat we op voorhand zoveel mogelijk zeker stellen dat we doelen gaan halen.

- **De inzet voor de laatste KRW-planperiode vergt regie door de Minister van IenW op ambitie, maatregelen en planning.**

Prioriteit voor duurzame veiligstelling van drinkwaterbronnen

Uit het bovengenoemde KWR rapport, dat Vewin heeft aangeboden aan de Minister van IenW, blijkt dat de kwaliteit van het grondwater en oppervlaktewater als bronnen voor drinkwater onder toenemende druk staat. Wat Vewin betreft onderstreept het rapport het belang van concrete maatregelen. Hieraan verbinden wij het pleidooi om in de nieuwe KRW plannen prioriteit te geven aan de bescherming van de bronnen voor ons drinkwater. Een belangrijk instrument hiervoor vormen de gebiedsdossiers voor de winningen t.b.v. de drinkwatervoorziening. Per winning is een gebiedsdossier gemaakt dat inzicht biedt in de mate waarin doelen al dan niet worden gehaald en daarmee ook in de opgave, waar partijen zich voor gesteld zien om de winning duurzaam veilig te stellen. Deze opgave vormt de basis voor het maken van afspraken over te nemen maatregelen. Die moeten het uitgangspunt vormen voor de maatregelen in de KRW-plannen gericht op drinkwaterbronnen.

- **Geef in de komende KRW-planvorming prioriteit aan de verbetering van de kwaliteit van drinkwaterbronnen, met de gebiedsdossiers als belangrijk uitgangspunt.**

Concrete maatregelen aan 'Versnellingsstafels'

De minister heeft de ambitie geformuleerd 'wereldkampioen waterkwaliteit' te willen worden. Een belangrijk vehikel voor het versnellen van de verbetering van de waterkwaliteit zijn de door de Minister ingestelde bestuurlijke 'Versnellingsstafels'. De drinkwatersector hecht hier groot belang aan. Bestaande

en nieuwe bedreigingen zoals mest, bestrijdingsmiddelen, medicijnresten, industriële stoffen, microplastics, bodemverontreiniging en klimaatverandering voldoende verbetering of leiden tot verslechtering van de waterkwaliteit en vergen meer inspanningen om schoon drinkwater te kunnen leveren. De urgentie van concrete afspraken en maatregelen is dan ook hoog voor de drinkwatersector. Het is essentieel de doelen van de Kaderrichtlijn Water (KRW) te halen inclusief de aanpak van de nieuwe bedreigingen zoals industriële stoffen en medicijnresten. Als product van de Versnellingstafels pleiten wij voor concrete bestuurlijke afspraken die daadwerkelijk de waterkwaliteit verbeteren. De Versnellingstafels hebben een looptijd van twee jaar. Daarom is het van belang dat eind 2019 duidelijk is waar de minister van IenW concreet op inzet voor de verschillende onderwerpen om daadwerkelijk tot resultaten te komen. De maatregelen uit de Versnellingstafels moeten een plek krijgen in de bovengenoemde KRW-plannen.

- **Neem in de KRW plannen ook maatregelen op voor relatief nieuwe bedreigingen, zoals opkomende industriële stoffen en medicijnresten en de invloed van klimaatverandering.**

Overige onderwerpen:

Klimaatrobuust watersysteem

Aan de Beleidstafel Droogte is geconcludeerd dat meer ingezet moet worden op water vasthouden en een klimaatrobuust watersysteem. Dit is essentieel om toekomstige uitdagingen rond waterkwaliteit en -kwantiteit het hoofd te kunnen bieden. Voorwaarde hiervoor is duidelijkheid over welke partij waarvoor verantwoordelijk is. In december 2017 heeft de Adviescommissie Water (AcW) een advies uitgebracht waarin wordt opgeroepen meer waarborgen te creëren voor duurzaam en toekomstbestendig grondwaterbeheer. De AcW concludeerde dat de achteruitgang van de grondwaterkwaliteit een urgent probleem is dat met prioriteit moet worden aangepakt en dat er een trendbreuk nodig is om te komen tot een meer toekomstbestendig grondwaterbeheer. De AcW adviseert om te komen tot integrale visies van overheden op het grondwater, in samenspraak met drinkwaterbedrijven en onder regie van de provincies. Vewin steunt deze oproep om, binnen de huidige verdeling van taken en bevoegdheden, te komen tot verbetering in de samenhang van het grondwaterbeheer.

Voor oppervlaktewater heeft de Beleidstafel Droogte aangegeven dat het internationale aspect belangrijk is. Onze buurlanden, zoals Duitsland en België, buigen zich ook over waterbeschikbaarheid en voorkomen moet worden dat maatregelen in die landen bij ons tot problemen leiden. De constante aanvoer van het water staat door verschillende ontwikkelingen bovenstrooms zowel in kwantitatieve als kwalitatieve zin onder druk. Lagere afvoeren leiden tot hogere concentraties verontreiniging. Blijvende inzet is nodig om een overkoepelend beeld van de problematiek te krijgen en eventueel aanvullende afspraken te maken.

- **Bevorder integrale afstemming van de visies van overheden op het grondwaterbeheer onder regie van provincies.**
- **Bevorder heldere afspraken over de activiteiten van buurlanden met als doel de beschikbaarheid van voldoende water van goede kwaliteit als bron voor de drinkwaterproductie.**

Bestuursakkoord Water 2.0

Vewin wil graag met de watersysteempartners – gemeenten, provincies en waterschappen – nieuwe afspraken maken om urgente en gedeelde thema's gezamenlijk aan te pakken. Het huidige Bestuursakkoord Water (BAW) en de aanvullende BAW-afspraken zijn een succesvol instrument gebleken en lopen eind 2020 af. De gestelde kostenbesparingsdoelen zijn behaald en er zijn grote stappen gezet op het gebied van de kwaliteit van dienstverlening en het verminderen van de (personele) kwetsbaarheid. De samenwerking tussen gemeenten, provincies, waterschappen en drinkwaterbedrijven is geïntensiveerd en biedt de waterpartners veel voordeel, inzicht en spin-off. Vewin vindt het belangrijk om de verworvenheden van het BAW te behouden en nieuwe afspraken te maken over nieuwe uitdagingen waar samen optrekken meerwaarde heeft. De gezamenlijke opgaven zijn groot en urgent, bijvoorbeeld ter verbetering van de waterkwaliteit, waterkwantiteit, ordening van de drukte in de ondergrond, de grote investeringsopgaven in de infrastructuur van de waterketen, klimaatopgaven en circulariteit. De totstandkoming van nieuwe afspraken tussen de partners vraagt om actieve bemoeienis, stimulering en facilitering door de minister van IenW.

- **Stimuleer en faciliteer nieuwe afspraken tussen het Rijk, gemeenten, provincies, waterschappen en drinkwaterbedrijven als vervolg op het Bestuurs Akkoord Water**

Ketenaanpak Medicijnresten uit Water

In de Ketenaanpak wordt gewerkt aan het terugdringen van medicijnresten in het water. Geneesmiddelenresten die het menselijk lichaam verlaten, komen via het riool in rivieren terecht en vormen een bedreiging voor de bronnen van drinkwater en het milieu. Uit de ketenaanpak is helder geworden dat het grootste deel van de medicijnresten in oppervlaktewater afkomstig is uit rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's). Inmiddels zijn verschillende scenario's voor zuivering doorgerekend, met bijbehorende kosten. Om de aanpak van RWZI's succesvol te laten zijn, is het essentieel dat bij de keuze van RWZI's ingezet wordt op de installaties met de grootste invloed op de innamepunten bestemd voor de drinkwaterbereiding.

- **Bij de keuze op welke rioolwaterzuiveringsinstallaties aanvullende zuivering zal plaatsvinden, moet prioriteit liggen bij de installaties die de grootste invloed hebben op de innamepunten voor de drinkwaterproductie.**

Microplastics

Microplastics zijn plastic deeltjes kleiner dan 5 mm. Ze zijn afkomstig van bijvoorbeeld cosmetica, reinigingsmiddelen, autobanden, verf, kleding of zwerfafval. Microplastics zijn aangetoond in oppervlaktewater. Ze horen niet thuis in de bronnen voor drinkwater. De Europese Commissie en het ministerie van IenW hebben hun zorgen geuit over microplastics in het milieu en geven het belang aan van goede monitoring. De WHO heeft aangegeven dat momenteel geen gezondheidseffecten verwacht worden, maar er is wel meer onderzoek nodig. Tot nu toe zijn metingen in drinkwater in Nederland beperkt, maar er wordt gewerkt aan een betrouwbare, gestandaardiseerde meetmethode. Een goed monitoringsprogramma in de Nederlandse rivieren is wat Vewin betreft ook van belang. Vanuit voorzorg is de beste aanpak het voorkomen dat microplastics in het watermilieu terecht komen, bijv. het verbieden van microplastics in verzorgingsproducten en de inzet op bioafbreekbare verf.

- **Ontwikkel een ketenaanpak met vooral maatregelen aan de bron om te voorkomen dat microplastics in het watermilieu terecht komen**